

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

23. september 2016 • J.nr.: NMK-510-00799 • KlageID: 83533 • Ref.: NIOJU-NMKN

AFGØRELSE

i sag om Varde Kommunes dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matrikel nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 65 stk. 3, jf. § 3.

Varde Kommune har den 3. juni 2015 meddelt dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matr. nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg. Danmarks Naturfredningsforening har klaget over dispensationen.

Natur- og Miljøklagenævnet ændrer Varde Kommunes afgørelse af 3. juni 2015 om dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matrikel nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg, til et afslag.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet¹. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 5, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1620 af 8. december 2015 om Natur- og Miljøklagenævnet

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har den 29. juni 2015 klaget til Natur- og Miljøklagenævnet over Varde Kommunes dispensation. DN finder, at der ikke foreligger en særlig grund, der kan begrunde en dispensation. Det anføres bl.a., at kommunen finder, at søen er under tilgroning, har dårlig naturtilstanden og at projektet ikke vil forringe forholdene for bilag IV-arter. DN finder, at tilgroning aldrig kan være et argument for at nedlægge et vandhul. En dispensation til at flytte søen vil kunne skabe præcedens for lignende sager. DN anmoder Natur- og Miljøklagenævnet om at omgøre kommunens dispensation til et afslag.

Sagens oplysninger

Varde Kommune meddelte den 3. juni 2015 jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matrikel nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg. Dispensationen indeholder vilkår om, at der skal etableres et erstatningsvandhul med et vandspejlsareal på minimum 300 m², at erstatningsvandhullet skal etableres udenfor registreret engareal, og at opgravet jord skal udplaneres udenfor beskyttede arealer.

Det fremgår af sagen, at Jysk Landbrugsrådgivning (JL) for ejer den 11. marts 2015 ansøgte Varde Kommune om dispensation til at nedlægge vandhullet. I ansøgningen henvises til JL's brev af 18. august 2014, hvori JL bl.a. oplyser, at vandhullet ved besigtigelse den 11. august 2014 havde et frit vandspejl. JL vedlægger 2 fotos af vandhullet, taget ved besigtigelsen. Desuden henvises til besigtigelse mellem JL, ejer og Varde Kommune den 3. september 2014. JL foreslår i ansøgningen, at der etableres et erstatningsvandhul i matrikel nr. 9q Næsbjerg By, Næsbjerg, hvor der jf. historiske kort tidligere har forekommet et vandhul, som nu er slettet.

Det fremgår endvidere af sagen, at Varde Kommune den 3. september 2014 udfærdigede et notat over besigtigelsen samme dag. Heraf fremgår bl.a., at søen har et areal på ca. 150 m² og et lille vandspejl. Søen er under kraftig tilgroning af Manna Søsgræs, Pil og Bredbladet Dunhammer. Desuden fremgår, at da søen er under kraftig tilgroning, blev det ved besigtigelsen aftalt, at ved anlæg af en erstatnings sø på minimum 200 m², vil Varde Kommune være indstillet på at give dispensation til nedlæggelse af søen. Det forudsættes dog, at erstatningssøen etableres på et areal, der ikke i forvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og at den etableres således, at der opstår en sø med vand. Ansøger og ejer indsendte herefter ansøgning med forslag til placering af erstatningssø.

Af sagen fremgår, at Varde Kommune i februar 2015 afregistrerede beskyttet natur på arealet, hvor erstatningslokaliteten jf. ansøgningen skal etableres.

Ansøgningen om dispensation blev behandlet af Varde Kommunes Byråd den 2. juni 2015. Byrådet besluttede at meddele dispensation, hvilket skete den 3. juni 2015. Af dispensationen fremgår, at ansøgningen er begrundet i vandhullets ringe kvalitet og størrelse. Videre fremgår, at kommunen skønner, at dispensationen ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. Kommunen har dog ikke detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området.

Det fremgår af forvaltningens indstilling til det politiske system, at vandhullet vurderes at vokse ud af beskyttelsen i løbet af en kort årrække, på grund af tilgroning. Endvidere vurderes, at der i forhold til Natur- og Miljøklagenævnets principielle udmeldinger om præcedens, muligheden for at genskabe naturværdierne det oprindelige sted samt forhistorien, oftest bør gives afslag på ansøgninger om anvendelsen af erstatningsnatur. Der er imidlertid også ofte forhold, der kan begrunde tilladelse til

det ansøgte, hvor man i højere grad vil tilgodese lodsejernes ønsker. I dette tilfælde er der således nogle biologiske fordele ved den foreslåede erstatningsnatur – fx mindre randpåvirkning af erstatningsvandhullet end det oprindelige vandhul og gode fødesøgningssteder for padder omkring erstatningsvandhullet. Det nye vandhul bliver mere lysåbent. På lidt længere sigt vurderes en flytning af vandhullet derfor at give en større samlet naturværdi. Forvaltningen anbefaler, at der gives dispensation til flytning af søen, fordi den er ved at vokse ud af beskyttelsen på grund af tilgroning, og fordi projektet på længere sigt, vil give en større samlet naturværdi.

Jysk Landbrugsrådgivning (JL) har den 3. august 2015 fremsendt bemærkninger til nævnet på vegne af ejer. JL anmoder om, at klagen fra DN afvises, idet der er særlige naturmæssige forhold, der taler for en flytning af vandhullet. Det nuværende vandhul ligger således i en intensivt dyrket mark. Det medfører randpåvirkninger af vandhullet fra driften af landbrugsarealerne. Der er endvidere jævnligt sandflugt på arealet, som bevirker, at der aflejres sand i vandhullet. Dette er medvirkende til, at søen er på vej til at vokse ud af beskyttelsen. Erstatningsbiotopen vil indgå i en mosaik med andre beskyttede arealer, og der vil ikke være randpåvirkning fra dyrkede arealer. Der er andre vandhuller og søer i nærheden.

Videre oplyser JL, at DN anfører, at der ikke er sikkerhed for, at levevilkårene for Bilag IV arter ikke forringes. Padder, der evt. er tilknyttet vandhullet, har behov for randarealer til rasteområder. Der er dårlige betingelser, når randarealerne er intensivt dyrkede arealer i omdrift. Ved den nye placering, bliver der gunstige rastebetingelser i nærheden af vandhullet.

JL fremfører, at tilladelse til flytning af vandhullet på sigt vil bevirke, at der vil være et vandhul med god biologisk tilstand. Der har tidligere været en sø på lokaliteten, hvortil vandhullet søges flyttet. Hvis flytning ikke tillades, vil vandhullet vokse ud af beskyttelsen, og der bliver ingen erstatningsbiotop.

Endelig oplyser JL, at DN i klagen anfører, at der vil være fare for, at dispensation til flytning af vandhullet vil skabe præcedens for lignende sager. JL mener, det vil være gavnligt for naturen, hvis det accepteres, at en sø med ringe naturkvalitet med udsigt til yderligere forringelser, kan blive erstattet af et vandhul, hvor betingelserne for udvikling af god naturkvalitet er gunstige.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har deltaget 8 af Natur- og Miljøklagenævnets 10 medlemmer: Pernille Christensen (formand), Marianne Højgaard Pedersen, Ole Pilgaard Andersen, Pelle Erik Andersen-Harild, Jeppe Brogård, Henrik Høegh, Peter Thyssen og Jens Vibjerg.

Varde Kommune meddelte den 3. juni 2015 jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matrikel nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg. Dispensationen indeholder vilkår om, at der skal etableres et erstatningsvandhul med et vandspejlsareal på minimum 300 m², at erstatningsvandhullet skal etableres udenfor registreret engareal, og at opgravet jord skal udplaneres udenfor beskyttede arealer.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har den 29. juni 2015 klaget til Natur- og Miljøklagenævnet over Varde Kommunes dispensation. DN finder, at der ikke foreligger en særlig grund, der kan begrunde en dispensation.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m². Der skal være tale om søer, damme eller vandhuller, hvor der har udviklet sig et karakteristisk plante- og dyreliv i tilknytning til søen.

Bestemmelserne omfatter både naturligt forekommende søer og søer, vandhuller og damme, som helt eller delvis er blevet til ved menneskelig indsats. Den kan f.eks. være gadekær, møllesøer og andre opstemningsanlæg, færdigt udgravede grus-, ler-, tørve- og mergelgrave, vandingshuller, vildtdamme, andedamme og visse regnvandsbassiner mv.

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, kan der i særlige tilfælde meddeles dispensation fra forbuddet i § 3.

Det følger af bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven, at der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan meddeles dispensation til foranstaltninger, som ændrer tilstanden i de beskyttede naturtyper, når ændringerne er væsentlige eller i strid med ønsket om at opretholde de pågældende naturtyper som sådanne, idet reglerne er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes. En væsentlig jordbrugs- eller anden almindelig økonomisk interesse er således ikke i sig selv tilstrækkelig til at begrunde en dispensation. Der må, for at et indgreb i områdets tilstand eventuelt kan accepteres, tillige være tale om et område, som ud fra naturbeskyttelsesmæssige hensyn vurderes som uden særlig interesse, eller om et indgreb, der i sig selv ikke skønnes at medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i området. Derudover forudsættes det, at en dispensation ikke vil skabe en uheldig og uønsket præcedens for den fremtidige administration af § 3-beskyttelsen i området.

Det følger videre af lovbemærkningerne, at etablering af erstatningsbiotop almindeligvis ikke udgør et forhold, som i sig selv kan føre til, at der meddeles dispensation fra forbuddet, da det ud fra en naturmæssig synsvinkel normalt vil være at foretrække, at det oprindelige naturområde bibeholdes. Der kan være behov for at stille vilkår om etablering af erstatningsbiotop i tilfælde, hvor der er foretaget en lovovertrædelse, og man afstår fra at stille krav om en egentlig reetablering af den pågældende biotop, navnlig når det er forbundet med uforholdsmæssigt store udgifter eller besvær at forlange den oprindelige biotop reetableret. Det forudsættes således, at der specielt i forbindelse med lovliggørelsessager kan stilles vilkår af den ovennævnte karakter.

Etablering af en erstatningsbiotop kan således ikke i sig selv føre til, at der gives en dispensation, som der i øvrigt ikke er grundlag for. Dette må efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse også gælde, selvom erstatningsbiotopen på sigt forventes at have bedre naturkvalitet.

Natur- og Miljøklagenævnets praksis er - i overensstemmelse hermed – restriktiv. Nævnet giver således som udgangspunkt ikke dispensation til nedlæggelse af beskyttet natur, herunder vandhuller.

Vandhullet der nedlægges jævnfør dispensationen, har ifølge kommunens oplysninger et areal på 150 m² og et lille vandspejl, det er kraftig tilgroet i Manna Søsgræs, Pil og Bredbladet Dunhammer, og naturkvaliteten vurderes at være dårlig.

Nævnet har gennemgået tilgængelige luftfotos over området på Danmarks Miljøportal for årene 1945-2014 samt GIS-registreringer og -informationer vedrørende besigtigelser, terrænforhold m. m. i området, og finder heraf, at omhandlede vandhul ses på luftfotos tilbage til 1954 – og formentlig

også på foto fra 1945. Vandhullet har dermed eksisteret gennem mere end 70 år. Nævnet vurderer, at tilgroningen af vandhullet øges med tiden. Hovedparten af vandhullet er i 2014 tilgroet i eller beskyttet af sump- eller vedplanter, men der forekommer stadig åbne vandflader. Jorden dyrkes intensivt omkring hele vandhullet. Terrænet omkring hullet er generelt plant.

Nævnet vurderer at dette - sammenholdt med de fotos af vandhullet, som Jysk Landbrugsrådgivning har fremsendt - bekræfter kommunens beskrivelse af vandhullet som betydelig tilvokset i pil og sumpplanter og med begrænsede frie vandflader, som indenfor en kortere årrække kan gro til.

Nævnet vurderer endvidere, at vandhullet - på trods af forringet naturkvalitet - stadig fungerer som levested for det vilde dyre- og planteliv.

Vandhullet ligger isoleret i en intensivt dyrket mark. Vurderet ud fra registreringen af beskyttet natur, forekommer der ikke mange våde naturarealer i nærområdet. Et vandhul er registreret ca. 250 meter mod øst og en mose ca. 650 meter mod vest.

Nævnet vurderer, at arealet hvor erstatningslokaliteten skal etableres jævnfør dispensationen, har været anvendt til græsning og slet i samdrift med registrerede beskyttede engarealer umiddelbart nord for, gennem mange år. Arealet ligger højere og er mere plant end engarealet. Afstanden mellem vandhullet og erstatningslokaliteten er ca. 650 meter.

Af kommunens dispensation fremgår, at ansøgningen om dispensation er begrundet med vandhullets ringe kvalitet og størrelse.

Ansøgningen skyldes ejers ønske om mere rationelle dyrkningsmuligheder af marken. Nævnet bemærker i den forbindelse, at en jordbrugs- eller anden almindelig økonomisk interesse ikke i sig selv er tilstrækkelig til at begrunde en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

I overensstemmelse med de klare lovbemærkninger og Natur- og Miljøklagenævnets restriktive praksis i forlængelse heraf i forhold til nedlæggelse af beskyttet natur – herunder vandhuller, med og uden vilkår om erstatningsnatur - finder et flertal af nævnet ikke, at der kan gives dispensation til nedlæggelse af omhandlede vandhul. De forhold, at vandhullet er på vej til at vokse ud af beskyttelsen, og at erstatningsvandhullet kan opnå større naturværdier end vandhullet, kan ikke føre til et andet resultat.

Flertallet bemærker i den forbindelse, at en betydelig del af landets vandhuller – lig omhandlede vandhul - ligger i f. m. opdyrket jord, er tilgroet og påvirket af næringsstoffer og har forringede naturværdier. Også disse vil kunne erstattes af naturmæssigt bedre erstatningsvandhuller.

Et mindretal af nævnet (Henrik Høegh og Jens Vibjerg) finder, at der bør gives dispensation til nedlæggelse af omhandlede vandhul ved stadfæstelse af kommunens dispensation.

I overensstemmelse med flertallet ændrer Natur- og Miljøklagenævnet Varde Kommunes afgørelse af 3. juni 2015 om dispensation til at nedlægge et beskyttet vandhul på matrikel nr. 9p Næsbjerg By, Næsbjerg, til et afslag.

Natur-og Miljøklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

På nævnets vegne

Niels O. Julsgaard
Specialkonsulent

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Jysk Landbrugsrådgivning; info@jlbr.dk; pvi@jlbr.dk
Danmarks Naturfredningsforening; dn@dn.dk; varde@dn.dk
Varde kommune; vardekommune@varde.dk; niep@varde.dk